

Dansk-historieopgave 2020

Navn og klasse: Johan Uhrskov-Bendixsen. 1.v

Fag:

Fag:

Vejledernavn og initialer:

Vejledernavn og initialer:

Problemformulering:

Hvordan blev danskheden holdt ved lige efter tabet af Slesvig-Holsten, og hvilken rolle spiller Genforeningen i det danske erindringsfællesskab?

Opgaveformulering

Redegør kort for baggrunden, for indholdet og konsekvenserne af Köllerpolitikken i Slesvig-Holsten.

Med udgangspunkt i redegørelsen skal du foretage en analyse og fortolkning af “Det haver så nyligen regnet” af Johan Ottosen (1890).

Diskutér med udgangspunkt i selvvalgt materiale fra fejringen af Genforeningen i 2020 diskutér erindring og glemsel af Köllerpolitikken og vurder hvilken rolle Genforeningen spiller i det danske erindringsfællesskab.

Vejledernes underskrift (ved problemformulering)

DHO om danskheden efter tabet ved Slesvig-Holsten

Indholdsfortegnelse

.....	1
Indledning.....	2
Redegørelse.....	2
Analyse af sangen “Det haver så nyligen regnet”	3
Analyse af Genforeningen 2020	4
Diskussion	5
Konklusion.....	6
Litteraturliste	7

Indledning

Perioden før og efter 1864 fylder meget i den danske fælleserindring. I denne opgave vil jeg undersøge skildringen af, hvordan man i det danske samfund oplevede diskriminationen af dansksindede i Slesvig under Köllerpolitikken, gennem analyse af Johan Ottosens sang "Det haver så nyligen regnet" og fejringen af Genforeningen i 2020. Derudover vil jeg diskutere erindring og glemsel af Köllerpolitikken og hvilken rolle genforeningen spiller i det danske erindringsfællesskab ved at tage udgangspunkt i to artikler om nyfortolkningen af sangen "Det haver så nyligen regnet".

Redegørelse

Før 1864 havde danske nationalliberalister kæmpet for at hertugdømmet Slesvig skulle forenes med kongeriget Danmark til en dansk nationalstat, hvor alle beboere snakkede dansk og havde danske værdier¹. Derfor fik man kong Christian d. 8. til at udsende et såkaldt "sprogreskript" til Slesvig, hvori der stod²: "I de Districter af Vort Hertugdømme Slesvig, hvor det danske Sprog er Kirke- og Skolesprog, skal for Fremtiden i alle Regerings- og Retssager det danske Sprog bruges i stedet for det tydske"³. I 1864 udbrød der krig og Danmark tabte Slesvig til preusserne hvilket tog hårdt på landet. Det transformerende Danmark fra den før små-tyske helstat til en dansk nationalstat. Men mange dansksindede der boede i Slesvig, var nu blevet til tyske statsborgere, mod deres vilje⁴. Dette resulterede i at tyskerne prøvede at bruge samme strategi som danskerne havde brugt på dem nogle år tidligere. Nemlig at påtvinge befolkningen i Slesvig deres egen kultur og sprog, i håb om at der ville opstå kulturel sammenhæng et par generationer senere⁵. Kampen for kulturel sammenhæng førte til diskrimination af danskerne. I spidsen af kampen for at fortyske Slesvig, stod overpræsident Ernst Matthias Von Köller, han indførte love der forbød

¹ Dansk sprog- og kulturpolitik i Slesvig. Kildeintroduktion

² Dansk sprog- og kulturpolitik i Slesvig. Kildeintroduktion

³ Sprogreskriptet af 14. maj 1840.

⁴ Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel (2. udg.). S. 109f

⁵ Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel (2. udg.). S. 109f

dansksindede at forsamles og derudover blev dansksindede udvist til Danmark. Ernst Matthias Von Köller udtalte sig i den danske avis Politiken at formålet var ”(...) at knuse den danske agitation (...)”¹. Denne hårde politik blev kaldt ”Köllerpolitikken”. Konsekvenserne af Köllerpolitikken var dog ikke som overpræsidenten havde tænkt sig, i stedet for at *knuse den danske agitation* endte den med at forstærke de dansksindedes fællesskab². Det nye forstærkede fællesskab blev dyrket af foreninger, som ”Enigheden” der havde ca. 400 medlemmer og primært dyrkede danskheden gennem sang og litteratur. C. F. Monrad, et medlem af ”Enigheden”, skrev i avisen ”Regenburg” i marts 1869: ”Nu begynder dog flere og flere at indse, at vil man nu være danske, så må man være det helt, at dansk sindelag og tysk tale i længden ikke vil kunne forenes”³. Sange blev en central måde at dyrke danskhed, og hele sangbøger blev skrevet om de dansksindede og hvordan de blev undertrykt af tyskerne.

Analyse af sangen “Det haver så nyligen regnet”

Sangen “Det haver så nyligen regnet” er skrevet af den danske historielærer Johan Ottosen i 1890 til brug ved et foreningsbesøg i København. Melodien til sangen er den samme som en gammel velkendt folkevis, hvilket gjorde sangen let at synge og det havde også funktionen at skjule den fra censur⁴. Den blev trykt i sangbogen ”Den blaa Sangbog”. Sangen beskriver undertrykkelsen af de dansksindede i Slesvig af Preusserne, der også boede i Slesvig. Der var stor censur af dansksindede sange og da den blev brugt som en kampsang for de dansksindede i Slesvig, blev sangen hurtigt fjernet fra *Den blaa Sangbog* af den tyske Landsret og ”erklæret for ophidsende”⁵. Sangen består af 5 strofer med hver 7 vers. Den har enderim og har en rimstruktur der følger mønstret ABABCCC. Sangteksten er et dramatisk digt, fordi den skildrer en oplevelse og følelserne forbundet hermed. Hele digtet er en direkte henvendelse til preusserne.

¹ Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel (2. udg.). S. 110

² Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel (2. udg.). S. 110

³ Danskheden i Sydslesvig 1840-1918. s.194ff

⁴ Det haver så nyligen regnet.: Digt af Johan Ottosen. Grænseforeningen.

⁵ Det haver så nyligen regnet. Højskolesangbogen.

Johan Ottosen benytter sig gennem hele teksten af pronominerne "vi" og "de". Sangens "vi" er de dansksindede, der boede i Slesvig og sangens "de" er de preussere, der undertrykkede dem. Dette ser vi f.eks. her: "Og de tro'de, at hjertebånd kan bryde, og de tro'de, at glemmes kan vor ret!". Her bliver der sagt, at selvom de bliver undertrykt og at danskheden prøver at blive afskaffet, *brister* deres *hjertebånd* ikke, dvs. at de står fast ved deres danske kultur og sprog. Med *vor ret* bliver der refereret til, at Danmark mente, at de lovmæssigt ejede Slesvig, da der stod i Londontraktaten, at hertugdømmet Danmark bestod af Slesvig, Holsten og Lauenborg. Der bliver også benyttet metaforer og det kan man f.eks. se i de første fire vers i strofe et som lyder: "Det haver så nyligen regnet, det har stormet og pisket i vor lund. Frø af ugræs er føget over hegnet, åg på nakke og lås for vor mund.". Her bliver regnen og stormen en metafor for krigen i 1864 og "frø af ugræs" et billede på den tyske immigration efter krigen. Hvis man ser på denotationen af ordet "ugræs" betyder det ukrudt, de konnotationer man forbinder med ukrudt, er noget som er uønsket og invaderende. Ligesom den opfattelse danskerne havde af preusserne. "(...)lås på vort mund." er en metafor for den censur de dansksindede blev udsat for.

Analyse af Genforeningen 2020

Danmark fik Nordslesvig lovmæssigt tilbage d. 5. juli 1920 i en folkeafstemning til stor dansk glæde. Denne dag kaldes i dag for genforeningen og er nu blevet en dag man fejrer.

Jeg har valgt at bruge en synkron analytisk tilgang til begivenheden, da det i år er 100-års jubilæum for genforeningen og der derfor er blevet skrevet meget om, hvordan man i vor tid fejrer en så gammel begivenhed. Med denne analyse vil jeg prøve at belyse, hvordan man i Danmark vælger at erindre og fortolke genforeningen i dag. Genforeningens fejring fandt sted flere steder i Danmark og foregik både på museer, i kirker og på nationalt tv.

Begivenheden blev fejret med fællessang, koncerter og kunst. Der blev også gjort en større indsats for, at den unge generation blev inkluderet i begivenhederne. Dette blev gjort med en tour-bus, der kørte rundt ud til skoler og uddannelsessteder for at lære skolebørn og andre studerende om genforeningen. Dette har funktionen at vedligeholde erindringen om

genforeningen i de fremtidige generationer¹. Til begivenheden blev sangen ”Det haver så nyligen regnet” fremført på nationalt tv, men dog ikke med den originale tekst. I stedet var det en nyfortolket udgave af musikeren Sigurd Barrett². Denne nyfortolkning af sangen skabte debat i offentligheden. Nogen mente, at nyfortolkningen var en måde at forholde sig nutidigt til historien på³. Hvor andre mente, at den nye tekst var en misfortolkning af originalteksten og kom til at fremstille nationalisme som fremmedhad⁴. Dette kommer jeg dybere ind på i diskussionen.

Diskussion

I denne diskussion vil jeg tage udgangspunkt i en artikel skrevet af Katrine Winkel Holm d. 21. februar 2020 lige efter 100-års jubilæet for genforeningen. Artiklen er skrevet i *Berlingske* og er en opinion om valget om nyfortolkningen af sangen ”Det haver så nyligen regnet”⁴. Derudover har jeg valgt en nyhedsartikel fra grænseforeningens hjemmeside, hvor Knud-Erik Therkelsen udtaler sig om nyfortolkningen af sangens⁵. Det store dilemma ved fejringen af genforeningen 2020 gik ud på, hvorvidt belysningen af nutidige problematikker i forhold til indvandring og fremmedhad kom til at stå i vejen for mindet om preussernes dengang undertrykkelse af de dansksindede i Slesvig. Dette er noget Winkel Holm kommer ind på i hendes artikel, ved at bruge et selvlavet ord ”halalhippie-floskler”. Hvis man opdeler ordet, består det af ”halalhippie” og ”flosker”. ”Halalhippie” er ifølge ordnet⁶: ”person som er overdrevent, nærmest ukritisk tolerant over for flygtninge og indvandrere” dette sætter hun i forlængelse ”floskler”, som betyder en der ikke siger noget med indsigt. Dette ord bruger hun som et skældsord til at beskrive Grænseforeningen. Man kan fortolke ordet, som at være en måde at beskrive danskerne, der ikke har et problem med indvandring fra islamistiske lande, og dem er hun helt uenig med. Hun mener også, at det var helt forkert at nyfortolke ”Det haver så nyligen regnet” blandt andet pga., at hun mener, at man: ”(...)nedgør på den

¹ Programfolder. genforeningen2020.dk. s. 9.

² Sønderjydernes nationale kamp må ikke stilles i skammekrogen. berlingske.dk

³ Sigurd Barretts nyfortolkning af sønderjysk sang vækker debat. grænseforeningen.dk.

⁴ Sønderjydernes nationale kamp må ikke stilles i skammekrogen. berlingske.dk

⁵ Sigurd Barretts nyfortolkning af sønderjysk sang vækker debat. grænseforeningen.dk.

⁶ Halalhippie. ordnet.dk

måde de sønderjyder, der under store personlige omkostninger holdt fast ved dansk sprog og kultur under det preussiske diktatur i tiden 1864-1920". Med dette mener hun, at den nyfortolkede sang kommer til at udskifte den originale sang og at nyfortolkningen glemmer, hvordan de dansksindede i Slesvig blev undertrykt under Köllerpolitikken. Dette mener Knud-Erik Therkelsen, generalsekretær for Grænseforeningen, ikke er tilfældet, han udtaler sig at: "Det har ikke været vores hensigt, at den på nogen måde skal erstatte den gamle sang". Og at hensigten med den nyfortolkede version er at: "(...)se historien fra nutiden og ikke kun ud fra en historisk vinkel". Som jeg nævnte i min redegørelse, lavede Danmark nogle lignende tiltag i Slesvig før Danmark tabte krigen i 1864. Det er ikke noget som er med i den danske fælleserindring om forholdene i Slesvig-Holsten. Er det noget man kunne forestille sig blive en del af fælleserindringen i fremtiden?

Konklusion

I dag spiller genforeningen stadigvæk en stor rolle i det danske samfund. Danskheden blev holdt ved lige under Köllerpolitikken gennem sang og dyrkelsen af dansk kultur. At nyfortolkningen af en gammel sang fra den tid stadigvæk i dag kan skabe så stor debat, viser at genforeningen stadigvæk har stor indflydelse på danskeres identitet og fælleserindring.

Litteraturliste

1. Schultz Hansen, Hans. (1990). Danskheden i Sydslesvig 1840-1918: som folkelig og national bevægelse. Studieafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.
https://www.dcbib.dk/sites/sydslesvig.ddbcms.dk/files/files/news/030_schultz_hansen_danskheden_i_sydslesvig_2.pdf
2. Christian 8, CH. (2012, 8. august). Sprogreskriptet af 14. maj 1840: Collegialtidende (1840), s. 566f. danmarkshistorien.dk. Besøgt den 19. April 2020 på
<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/sprogreskriptet-af-14-maj-1840/>
3. Møller Jørgensen, Claus. (2014, 1. december). Dansk sprog- og kulturpolitik i Slesvig, 1850-1864. danmarkshistorien.dk. <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/dansk-sprog-og-kulturpolitik-i-slesvig-1850-1864/>
4. Buch, J. (s.d.). Det haver så nyligen regnet. Højskolesangbogen. Besøgt den 21. April 2020 på <https://www.hojskolesangbogen.dk/om-sangbogen/historier-om-sangene/d/det-haver-saa-nyligen-regnet/>
5. Grænseforeningen, Ukendt. (2020). Det haver så nyligen regnet.: Digt af Johan Ottosen. Grænseforeningen. <https://graenseforeningen.dk/om-graenselandet/leksikon/det-haver-saa-nyligen-regnet-digt-af-johan-ottosen>. Besøgt 22. april
6. Iversen, K. & Nedergård Pedersen, U. (2020). Danmarkshistorie mellem erindring og glemsel (2. udg.). Forlaget Columbus. (mangler at sættes op på rigtig måde)
7. <https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/londontraktaten-8-maj-1852/>
8. Grænseforeningen, . (2020). Genforeningsdag. graenseforeningen.dk.
<https://graenseforeningen.dk/om-graenselandet/leksikon/genforeningsdag>
9. Grænseforeningen, . (2020, 13. februar). Sigurd Barretts nyfortolkning af sønderjysk sang vækker debat. graenseforeningen.dk.
<https://graenseforeningen.dk/nyheder/sigurd-barretts-nyfortolkning-af-soenderjysk-sang-vaekker-debat>

10. Genforeningen 2020, Sekretariatet. (2020). Programfolder. [genforeningen2020.dk](https://genforeningen2020.dk/media/3233/programfolder.pdf).
<https://genforeningen2020.dk/media/3233/programfolder.pdf>. Besøgt den 19. April 2020
11. Winkel Holm, K. (2020, 21. februar). Sønderjydernes nationale kamp må ikke stilles i skammekrogen. [berlingske.dk](https://www.berlingske.dk).
<https://www.berlingske.dk/kommentarer/soenderjydernes-nationale-kamp-maa-ikke-stilles-i-skammekrogen?token=6c006c2f377d40ffb9bb0ac717fab4ad.1587297027932&user=6c006c2f377d40ffb9bb0ac717fab4ad&referer=https%3A%2F%2Fwww.berlingske.dk%2Fkommentarer%2Fsoenderjydernes-nationale-kamp-maa-ikke-stilles-i-skammekrogen>
12. halalhippie. ordnet.dk. <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=halalhippie>